

Ἦρθαμε σ' ἐσέγγαν ἐδῶ πέρα
ποῦ ἀγαπᾶμε.
Μὰ τοῦ κάκου, ὦ δύστυχε, ὦ πατέρα,
μᾶς λές· «Νά με!»

Ἰσκιοὶ ἐμεῖς, κ' ἐσὺ στὸ φῶς γυρίζεις.
ζῆς ἀκόμα·
μὰ κ' ἐσὺ θρυκόλακας, μυρίζεις
ἀπὸ χῶμα!

1906.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ

Τὰ ποιήματα, τὰ συγκεντρωμένα στὸν τόμο τοῦτο, ἀποκατασταίνονται κάπως ὄψιμα. Τὰ περισσότερ' ἀπ' αὐτὰ λογαριάζουνε χρόνια στὶς πλάτες τους, παιδιὰ καιρῶν προτῆτερων, μὲ πρόσωπα διαφορετικὰ τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅσο κι ἂν εἶναι πρόσωπ' ἀδερφιδῶν, ταιριαστὰ μὲ τὸν καημὸ πού τὰ ἔσπειρε, μὲ τὴν ὥρα πού τὰ γέννησε, μὲ τὴν τέχνη πού τὰ δούλεψε. Μερικῶν ἡ θέση πού θὰ τοὺς ἔπρεπε θὰ εἶτανε στὰ «Μάτια τῆς Ψυχῆς μου». Ἄλλα συμπληρώνουνε τὶς σειρὲς τῆς «Ἀσάλευτης Ζωῆς», πιδ ξεχωριστὰ τοὺς «Ἵμνους καὶ Θυμούς», καὶ τὸ πολυσύνθετο, μὰ μισοτέλειωτο «Τραγούδι τοῦ Ἥλιου» πού κομμάτια του μόνο εἶναι τὰ γνωρισμένα δεκατετράστιχα τῆς «Ἀσάλευτης Ζωῆς» καὶ «Οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Ἡλιογέννητης». Κάποια, μετρημένα, φανερώνουν ἀγνώριστ' ἀκόμα ἢ στερνότερα σημάδια τοῦ ξετυλιμοῦ ἐνὸς ποιητῆ στὴ σκέψη του καὶ στὴν τέχνη του.

Ὁ ποιητῆς τυχαίνει νὰ ἐμπνέεται μαζί, ἀράδ' ἀράδα, καὶ κατὰ τίς ὥρες του, ἀπὸ τὴ ζωὴ τὴ συντροφικὴ τὴ γύρω του καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ τὴ μοναχικὴ τὴ μέσα του. Τὰ τριγύρω του τότε χτυπᾶνε κατάκαρδα σὰ νὰ εἶτανε δικὰ του· τὰ δικὰ του τὰ ζῆ καὶ τὰ θεριεύει ἀπὸ τὰ τριγύρω του. Ὁ ποιητῆς εἶναι, κατὰ τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς του, καὶ λάλημα καὶ ἀντίλαλος. Ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Μοναξιά πότε τοῦ εἶναι Λάμιες, πότε τοῦ γίνονται Μοῦσες. Δὲν εἶναι στὸ χέρι του νὰ διαλέγῃ τὰ τραγούδια του. Τὸ μοιρόγραφο, σὲ μεγάλη δόση, κυβερνᾷ τὸ τραγούδι του. Ὁ λόγος τοῦ ποιητῆ τὸ σάλπισμα εἶναι, σὰν ἀπὸ στόμα ἀρχαγγελικόν, ἀπάνου στὰ τίμια τῆς Πολιτείας ἢ ἀπάνου στὰ σκιάχτρα τῆς. Ὁ λόγος τοῦ ποιητῆ ἀπὸ τὴν ἄλλη του τὴν ὄψη ὁ μονόλογος εἶναι ὁ φιθυρισμένος μέσα στὴ Μοναξιά, ὁ βγαλμένος ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς Μοναξιάς, κάτι συχνὰ πυκνὰ ἀταίριαστο καὶ ἀντικοινωνικὸ πού στέκεται ἀντίμαχο ἀγνάντια στὴν Πολιτεία. Μὰ ὁ ποιητῆς, γιὰ νὰ δουλέψῃ στὸ τραγούδι του τὴν ἰδέα τῆς Πολιτείας, τῆς μάννας του, χρειάζεται τὴ Μοναξιά. Καὶ γιὰ νὰ χαιρέται τὰ δνειρόθρεφτα παιδιὰ πού τοῦ γεννᾷ ἡ Μοναξιά ἢ γυναίκα του, ἔχει τὴν ἀνάγκη τῆς Πολιτείας.

Δίχως έσέναν' ή 'Αρετή μιά φουσκαλίδα,
καί τή φυσάει τό στόμα ένός παιδιού.
Δίχως έσένα κ' ή 'Ομορφιά σάν τήν άχτίδα
του φωτοσύμφου στ' άνέβα του βραδιού.

"Α! κι άς μπορούσα νάδινα τά χέρια
στού σταυρωμού τ' άλύπητα φιλιά,
φτερά νά γίνουν, νά μέ πάν πέρ' άπ' τ' άστέρια
πρός τής άθάνατης 'Αλήθειας τή φωλιά!

Μά νά! σκυλιά και φίδια και παλιάτσαι
για τών δχλων τά μάτια και τ' αυτιά,
ραγιάδες πού πλερώνουνε χαράτσι
στήν πόρνη τή σουλτάνα, στήν Ψευτιά,

Στής χώρας τ' άθλια τά καταχγιασμένα,
μέσ' στον άκάθαρτο τής ρούγας κουρνιαχτό,
μακριά άπό τά χλωρά τ' άνθοσπαρμένα,
κι άπ' δ,τι μέγα και τρισανοιχτό,

Μέ βρίσκουν εκεί πώσταιναν καρτέρια
και μου κόβουν τό δρόμο πού τραβώ,
και σκληρά τά δειλά μου δένουν χέρια,
και μέ ξεσκίζει φρένιασμα βουβό.

Τά χέρια μου, τ' άνήμπορα βυζασταρούδια,
τ' ακριβά χέρια σάν τό θησαυρό,
γλυτώστε τα, για τ' άνθια και για τά τραγούδια,
ή καρφώστε τα άπάνου στού σταυρό!

1904.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ

Σέ κλαίει λαός. Πάντα χλωρό νά σειέται τό χορτάρι
στον τόπο πού σε πλάγιασε τό βόλι, ώ παλληκάρη!
Πανάλαφος δ ύπνος σου' του 'Απρίλη τά πουλιά
σάν του σπιτιού σου νά τ' άκούς λογάκια και φιλιά,
και νά σου φτάνουν του χειμώνα οι καταρράχτες
σάν τουφεκιού άστραπόβροντα και σάν πολέμου κράχτες.
Πλατιά του όνειρου μας ή γή και άπόμακρη. Και γέρνεις
έκει και σβείς γοργά.
'Ιερή στιγμή. Σάν πιό πλατιά τή δείχνεις, και τή φέρνεις
σάν πιό κοντά!

1904.

ΤΑ ΣΚΟΛΕΙΑ ΧΤΙΣΤΕ!

Στὸ Δ. Π. Πετροκόκκινο.

Μὲ τὴ φλόγα ποὺ φαίνει καὶ ποὺ πλάθει,
μὲ τῆς καρδιάς τὴ φλόγα, μὲ τοῦ Λόγου
τὴ δύναμη, ξεσκέπαστα, καθάρια,
καὶ μὲ τὰ χέρια, καὶ μὲ τὰ μαχαίρια,
τὸν τόπο πάρτε.

Κάτου σημάδια ποὺ ἔμπηξε τὸ Ψέμα!
Τὰ ταξίματα φέρτε στῆς Ἀλήθειας
τῆς ἱερῆς τὸ θυμὸ καὶ τὰ σφαχτάρια.
Στὸν τόπο ἀπάνου ὄχι πολέμων κάστρα·
τὰ σκολεῖα χτίστε!

Λιτὰ χτίστε τα, ἀπλόχωρα, μεγάλα,
γερὰ θεμελιωμένα, ἀπὸ τῆς χώρας
ἀκάθαρτης, πολύδοξης, ἀρρωσιάρας
μακριὰ μακριὰ τ' ἀνήλιαγα σοκάκια,
τὰ σκολεῖα χτίστε!

Καὶ τὰ πορτοπαράθυρα τῶν τοίχων
περίσσια ἀνοίχτε, νᾶρχεται ὁ κύρ Ἕλιος,
διαφεντευτής· νὰ χύνεται, νὰ φεύγη,
ὄνειρεμένο πίσω του ἀργοσέρον-
τας τὸ φεγγάρι.

Γιομίζοντας τα νὰ τὰ ζωντανεύουν
μαῖστράλια καὶ θοριάδες καὶ μελτέμια
μὲ τοὺς κελαϊδισμοὺς καὶ μὲ τοὺς μύσλους·
κι ὁ δάσκαλος, ποιητής· καὶ τὰ βιβλία
νὰ εἶναι σὰν κρίνα.

Τοῦ τραγουδιοῦ τὴ γλώσσα ἀντιλαλώντας,
καὶ τὰ βιβλία σὰν τὰ τραγοῦδια γὰ εἶναι!
Στὴ γῆ τῆς ὀμορφιάς, ἀρματωμένη
τὴν Ἐπιστήμη, ἢ Ὀμορφιά, χαρὰ τῆς!
ἀρχὴ σοφίας!

Τὰ σκολεῖα χτίστε, ὑψώστε τα πλατάνια
γιὰ τὸ δροσὸ στῆς ρεματιᾶς τὴ χάρη,
γιὰ τὸν καρπὸ σπάρτε τα ἀμπέλια, ἄς εἶναι
τ' ἀγαθὰ τους ἀγνὰ κρασιά, καὶ ἄς εἶναι
γούρμα σταφύλια,

Λογῆς, κεχριμπαρένια, ἄλικα, μαῦρα.
Ἐπου ἀπλωσιά, ἔπου ψήλωμα, ἔπου ὕγεια,
στὰ πέλαα ν' ἀγναντεύουν τὰ καράβια
καὶ τοὺς αἰτούς γὰ λαχταρᾶν καὶ τ' ἄστρα
στὰ οὐράνια πλάτια.

Καὶ θατιοὺς τράφους γύρω γύρω σκάφτε
καὶ πύργους πολεμόχαρους ὑψώστε
καὶ βαρδιατόρους βάλτε γὰ κρατᾶνε
μακριὰ μακριὰ τὸν ψεύτη καὶ τὸν πλάνο
τῆς Ρωμιοσύνης.

Ἐόβεργα καὶ καρφιά κρατᾶ καὶ πάει
καὶ πιάνει καὶ καρφώνει καὶ σκοτώνει·
τοῦ φτερωτοῦ πιδ ἀπ' ἔλα κυνηγάρης,
ἀρχίζοντας ἀπὸ τίς πεταλοῦδες,
φτάνει στὴ Σκέψη.

24 τοῦ Ἀπρίλη 1910.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΘΥΣΙΑ

Κοντά στο βράχο, στο Λογάρι,
στης Λιβαδιάς τὸ δρόμο, εἶν' ὁ λαός.
Ἄνθοστεφανωμένο τὸ σφαχτάρι,
Προσμένει τὸν ἱερέα του ὁ Θεός.

Θεός ὁ Ἀπόλλωνας. Θυσία.

—Λειτουργέ, τὸ μαχαίρι! Δὲν ξυπνᾷς;
Τὸ χέρι σου τὸ δένει ποιά Ἐρινύα,
σὲ κάνει καὶ σπαράζεις ποῖος βραχνάς;—

Ξυπνᾷς, μιλάς: «Βουλή τῆς Μοίρας.
Δρακοντοφάγε, ἀλιὰ καὶ τρισαλιά!
Ὁ ἕνας θεός, τῶν θεῶν καταποτήρας,
τὴν ὥρα αὐτὴ γεννιέται στὴ σπηλιά.

Πῶς νίκησες ἐσὺ τὸ δράκο;
Κι ὁ ἕνας θεός δικός σου νικητής.
Μὰ κι αὐτὸς θὰ ριχτῆ στὸν ἴδιο λάκκο.
Χρυσάχιτιδε, θὰ ξαναλατρευτῆς».

Μίλησες. Πέφτει ἀστροπελέκι,
σ' ἔκαψε. Ἄρὰ κατάρα. Ἄπ' τὴ φωτιά
σκιστὸς καὶ ὁ βράχος ἀνοιξε καὶ στέκει
σὰ στόμα χτυπημένου ἐπὶ γητιά.

Χαρά σου, ἡ μοίρα ἐσένα ὠραία,
νὰ πέσης θεοῦ σημάδι ἐκδικητῆ,
στερνέ, πρῶτε, Ἀπολλώνιε ἱερέα,
τοῦ ξαναγεννημοῦ προφητευτή!

1912.

ΠΕΜΠΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΡΟΔΟΥ ΜΟΣΚΟΒΟΛΗΜΑ

Ἐφέτος ἄγρια μ' ἔδειρεν ἡ βαρυχειμωνιά
ποῦ μ' ἔπιασε χωρὶς φωτιά καὶ μ' ἠῦρε χωρὶς νιάτα,
κι ὦρα τὴν ὦρα πρόσμενα νὰ σωριαστῶ βαριά
στὴ χιονισμένη στράτα.

Μὰ χτὲς καθὼς μὲ θάρρεψε τὸ γέλιο τοῦ Μαρτιοῦ
καὶ τράβηξα νὰ ξαναβρῶ τ' ἀρχαῖα τὰ μονοπάτια,
στὸ πρῶτο μοσκοβόλημα ἐνὸς ρόδου μακρινοῦ
μοῦ δάκρισαν τὰ μάτια.

1905;

ΟΣΟ ΠΕΡΝΑΝ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΟΥ

Όσο περνᾶν τὰ χρόνια μου
 κι ὅσο περνῶ μὲ κείνα,
 τόσο γλυκὰ τριγύρω μου
 μοσκοβολᾶν τὰ κρίνα
 τῶν πρωτινῶν ἀπρίληδων...
 Τὰ παιδικίσια χρόνια
 μοῦ κελαιῖδᾶν, ἀηδόνια
 σὲ νύχτες καὶ σ' ἔρμιές.

Καλόστα τὰ χριστόψωμα,
 καλὸ στὸν Ἅη Βασίλη!
 Παιδάκια μὲ τὰ κάλαντα
 στὰ λυγερόρηχα χεῖλη·
 σὰ μυστικὸ ξημέρωμα
 τοῦ λιθανιοῦ οἱ ἀχνάδες.
 Ἄνάψαν οἱ λαμπάδες
 κι ἀστράψαν οἱ ἐκκλησιές.

Καλόστα τὰ σπιτιάτικα
 μεθυστικὰ γιορτάσια!
 Στὰ μάτια τοῦ μισόκοπου
 μαγιάτικα κεράσια
 ροδίζουν καὶ σταλάζουνε
 δροσιὰ καὶ γλύκα· ὦ! πόσο!
 Πεινῶ καὶ πάω ν' ἀπλώσω
 τὰ χέρια πρὸς αὐτά.

Κι ἀπάνου ἀπ' ἔλα—ὦ θύμηση!—
 Καλόσμου την, τρεμούλα

γιὰ τὴν παιδούλα, τοῦ εἶναι μου
 τὴν πρώτη ρηγοπούλα.
 Καλὸ στο πρὸς τὸ βράδιασμα,
 τὸ γαληνὸ ἀκρογιάλι.
 Ἐγὼ εἶμιον ἡ μεγάλη
 τοῦ πάθους τρικυμιά.

1909.